

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 3. februar 1999

om Tysklands støtte til Graphischer Maschinenbau GmbH, Berlin

(meddelt under nummer K(1999) 327)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(1999/690/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 93, stk. 2, første punktum,

under henvisning til aftalen om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have givet de berørte parter lejlighed til at fremsætte deres bemærkninger i henhold til nævnte artikler, og

ud fra følgende betragtninger:

1. Procedure

Ved skrivelse af 21. januar 1998 anmeldte Tyskland en omstrukturingsstøtte til Graphischer Maschinenbau GmbH, Berlin (GMB). Kommissionen modtog supplerende oplysninger ved skrivelse af 17. marts, 30. april og 18. juni 1998.

Ved skrivelse af 17. august 1998 underrettede Kommissionen Tyskland om, at den havde besluttet at indlede proceduren i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2, med hensyn til denne støtte.

Kommissionens beslutning om procedurens indledning blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽¹⁾. Kommissionen opfordrede de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger.

Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter.

2. Udførlig beskrivelse af foranstaltningerne

Delstaten Berlin tilbyder at yde omstrukturingsstøtte til GMB i form af et tilskud på 9,31 mio. DEM (4,76 mio. EUR), som udbetales i løbet af perioden 1998-2000. De samlede omkostninger ved omstrukturingsprocessen, der omfatter kvalificeringsforanstaltninger, geografisk og organisatorisk omstrukturering af produktionen, ændring af produktsortimentet og udvidelse af egenproduktionen samt de hidtil opståede tab og de tab, der forventes at opstå i de kommende år, antages at udgøre 22,93 mio. DEM (11,72 mio. EUR).

GMB, der fremstiller komponenter til avistrykkemaskiner, har hjemsted i Berlin-Spandau (Vest), et regionalt støtteområde efter EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c). Antallet af medarbejdere er på nuværende tidspunkt 99 (i forhold til 144 i 1996). GMB er et datterselskab af Koenig & Bauer-Albert AG, Würzburg (KBA), der primært driver virksomhed inden for konstruktion af trykkemaskiner. KBA er en stor virksomhed ifølge Kommissionens henstilling af 3. april 1996 vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder ⁽²⁾. Af den grund må også GMB betragtes som en stor virksomhed, da den ikke opfylder uafhængighedskriteriet i artikel 1, stk. 3, i bilaget til nævnte henstilling.

⁽¹⁾ EFT C 336 af 4.11.1998, s. 13.

⁽²⁾ EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

Af talmaterialet, som for 1996 og 1997 viser et stadigt fald i omsætningen samt driftsbetingede tab, fremgår det entydigt, at virksomheden er kriseram. Den omstruktureringsplan, som KBA har opstillet, og som er dateret den 24. februar 1997 og færdigbehandlet den 1. september 1997, dækker perioden 1998-2000. I denne periode skal foranstaltningerne resultere i en optimering af virksomhedens størrelse, en forbedring af organisationen og en reduktion af omkostningerne samt frem for alt en omstrukturering af GMB med egen produktionskompetence inden for KBA-koncernen for maskindele (rulleophæng), der hidtil var blevet købt hos andre. Da GMB ikke har en egen udviklingsafdeling, overtager moderselskabet i Würzburg konstruktion og udvikling af disse dele. Ydelsen af omstrukturingsstøtte er desuden knyttet til GMB's forpligtelse til at fastholde antallet af medarbejdere på 99 indtil år 2006.

KBA indskyder egne midler i omstrukturingsplanen på 12,25 mio. DEM ved at overtage driftsbetingede tab, som tidligere er opstået i GMB og forventes at opstå i 1998 og 1999, herunder også udgifter til socialplanen for 1997, værdiregulering som følge af lagerbeholdningssanering og de omkostninger, der opstod i forbindelse med den delvise nedlukning i 1997. Omstrukturingsforanstaltningerne skal i 1998 og 1999 resultere i et fald i tabene, medens der allerede i år 2000 forventes et overskud på 520 000 DEM. Desuden skal der fra år 2000 opnås en forhøjelse af den årlige omsætning på 36 mio. DEM.

Ved undersøgelsen af sagen på grundlag af anmeldelsen nærede Kommissionen tvivl med hensyn til, om den planlagte støtte var forenelig med undtagelsen i EF-traktatens artikel 92, stk. 3. På dette stadium af undersøgelsen fremgik det af følgende grunde ikke klart, om Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriserammede virksomheder⁽¹⁾ (i det følgende benævnt rammebestemmelser) kunne finde anvendelse til fordel for GMB:

- Den antagelse, at rentabiliteten kan genoprettes på længere sigt, understøttes ikke tilfredsstillende af GMB's foreløbige balancer frem til år 2000 og heller ikke af klare afsætningsperspektiver i den pågældende sektor.
- De skøn over omkostningerne ved udviklingen af specielle maskindele, som KBA i Würzburg har forelagt, ligger meget højt og er — målt i forhold til den forventede årlige omsætning i GMB fra år 2000 — ikke rimelige.
- Moderselskabet KBA er først og fremmest interesseret i, at fremstillingen af specielle maskindele foregår i koncernens egne fabrikker, hvorfor det ikke er nødvendigt at sælge knowhow til GMB, som kunne fremstille de nye produkter på licens — hvilket er almindeligt inden for en koncern.
- Der er ikke forelagt dokumentation for, at udviklingen af nye produkter er en absolut nødvendighed for omstrukturen af GMB.
- Moderselskabet KBA's bidrag består primært i, at selskabet dækker tabet fra 1996 frem til år 2000, hvor GMB forventes at opnå balance. KBA er dog som følge af den

eksisterende kontrol- og overskudsoverførselsaftale forpligtet til at påtage sig GMB's tab, hvorfor tab, der er opstået inden anmeldelsen, og som allerede er dækket ind af KBA, ikke kan accepteres som KBA's eget bidrag til omstruktureringen af GMB. Derudover står det planlagte omstrukturingsstilskud på 9,31 mio. DEM ikke i et rimeligt forhold til de støtteberettigede omkostninger og er muligvis ikke udelukkende til gavn for en virksomhed, der er kriseram i henhold til rammebestemmelserne, men også for moderselskabet.

3. Tysklands bemærkninger

Ved skrivelse af 25. september 1998 fremsendte Tyskland sine bemærkninger til baggrunden for procedurans indledning.

Inden omstruktureringen var datterselskabet GMB reduceret til at fungere som annekts inden for KBA-koncernen og dens forskellige driftssteder i Frankenthal, Radebeul, Trennfeld og Kusel⁽²⁾. Ingen af produkterne blev udelukkende produceret i Berlin, men også på andre af KBA's driftssteder. Denne kapacitetsmæssige overlapning inden for KBA-koncernen var allerede fra 1993, hvor efterspørgslen i trykkemaskinsektoren faldt drastisk, medvirkende til, at GMB kunne blive en kriseram virksomhed. For mange ansatte og den faldende efterspørgsel resulterede i hurtigt voksende tab, som rejste tvivl om GMB's levedygtighed. Moderselskabet KBA havde allerede i november 1996 til hensigt at lukke GMB den 30. juni 1997, men besluttede sig i sidste ende dog for at lade en del af produktionsanlæggene i Berlin køre videre, dog kun under forudsætning af, at der blev ydet statsstøtte.

Et centralt punkt i omstrukturingsplanen er opbygningen af en produktionskompetence for specielle maskindele (rulleophæng, kølevalser, indføeringsaggregater) inden for KBA-koncernen. De nævnte maskindele er uafhængige moduler i alle rulleoffsetmaskiner og udgør mindre end 10 % af den enkelte trykkemaskines samlede pris. Rulleophæng, kølevalser og indføeringsaggregater står i direkte konkurrence med andre virksomheders produkter, muligvis også med de produkter, som sælges af KBA.

En forudsætning for, at planen lykkes, er, at der tilvejebringes konkurrencedygtige, økonomiske og innovative produkter, som hurtigt markedsføres. Med sin nuværende struktur er GMB ikke i stand til på kort sigt at udvikle sådanne produkter. Ifølge omstrukturingsplanen vil udviklings- og konstruktionskapaciteterne hos KBA i Würzburg således også blive udnyttet, medens fremtidige ændringer og finjusteringer skal foregå i Berlin. Tyskland understreger dog, at da der i denne henseende mangler kapacitet i Berlin, vil det udviklingsarbejde, der gennemføres i Würzburg, udelukkende være til gavn for GMB som selvstændigt profitcenter og udbyder af de ovennævnte moduler. Fra 1999 vil GMB kun fremstille forbedrede produkter og indstille produktionen af alle de produkter, der blev fremstillet inden virksomhedens omstrukturering.

⁽¹⁾ EFT C 283 af 19.9.1997, s. 2.

⁽²⁾ KBA in Zahlen, <http://www.kba-print.de>.

Foruden de hidtil forelagte foreløbige resultatopgørelser frem til år 2000 fremsendte Tyskland som led i proceduren de forventede balancer for GMB i perioden 1997-2000. De heri indeholdte tal viser et mindre fald i balancesummen trods en generel holdbar finansiell stilling.

Til underbygning af disse antagelser fremlagde Tyskland markedsundersøgelser for årene 1997, 1998, 1999 og 2000 med angivelse af KBA's og GMB's andele af omsætningen på verdensmarkedet inden for rulleoffsettrykkemaskiner til avisproduktion, industrielle rulleoffsettrykkemaskiner, rotationsdybtrykmaskiner samt rulleophæng/rulleoffsettrykkemaskiner. Tallene viser, at GMB inden for rulleophæng har haft og fortsat vil have en stadig stigende omsætning på 85 mio. DEM i 1997, 110 mio. DEM i 1998, 140 mio. DEM i år 1999, og 160 mio. DEM i år 2000. I procent forventes GMB's andel af fremstillingen af dette produkt inden for hele KBA-koncernen at stige fra 61 % i 1997, til 74 % i 1998 og 87,5 % i 1999 og endelig til 90 % i år 2000.

Der siges ikke noget i relation til udsigterne for afsætningen af de to andre moduler, dvs. indføringsaggregater og kølevalser, som GMB fortsat skal fremstille og videreudvikle på sit eget produktionsanlæg.

Med hensyn til de 6,075 mio. DEM, som skønnes at gå til udviklingen af mere konkurrencedygtige produkter, er Kommissionens tvivl med hensyn til forholdet mellem omkostningerne og GMB's forventede årlige omsætning på 36 mio. DEM fra år 2000 efter Tysklands opfattelse ubegrundet. Erfaringsmæssigt har nyudviklede produkter normalt en levetid på syv år. Udgifterne skal derfor også fordeles over denne periode, hvilket resulterer i en årlig belastning på 868 000 DEM. Målt i forhold til den nævnte forventede omsætning i år 2000 fremkommer der en årlig andel på 2,4 % eller en andel på 3,5 %, hvis man lægger omkostningerne i forbindelse med den analytiske gennemgang til det nævnte anslåede beløb. Et sådant forhold betragtes som ekstremt lavt inden for maskinsektoren.

Selv om man over for Kommissionen hidtil har talt om »tilvejebringelse af nye produkter« er der i forbindelse med de aktiviteter, der er gennemført i Würzburg, hverken tale om anvendt forskning og udvikling eller industriel grundforskning som defineret i bilag I i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til forskning og udvikling⁽¹⁾. Arbejdet er baseret på den tekniske viden, der findes i KBA-koncernen, og fokus er lagt på anvendelsen af ruller i standardstørrelser til papirruller af forskellig bredde samt udnyttelsen af nye, økonomisk fordelagtige og lethedterlige maskindele.

Et centralt punkt i omstrukturingsprogrammet er GMB's fremtidige uafhængige produktionskompetence for rulleophæng, indføringsaggregater og kølevalser inden for KBA-koncernen. Udgifterne til disse nyudviklede produkter, navnlig rulleophæng, er udelukkende til gavn for GMB, som vil købe den nødvendige knowhow af KBA. Tyskland anser spørgsmålet, om den pågældende knowhow skal erhverves via køb, eller om de nye produkter skal fremstilles på licens, for at være irrelevant og argumenterer, at der i sidstnævnte tilfælde ville skulle

beregnes en licensafgift, hvori indgår alle de omkostninger, der er påløbet i udviklings- og konstruktionsfasen, og hvor der også vil blive lagt en realistisk levetid for produkterne til grund. Enhver tvivl om GMB's likviditet tilbagevises med det argument, at den anmeldte støtte ikke tager sigte på at løse likviditetsproblemer, men derimod skal gøre virksomhedens omstrukturering lettere.

Hvad angår KBA's deltagelse i form af egne midler og navnlig overtagelsen af de tab, der er opstået siden 1996 og 1997, er KBA ifølge den kontrol- og overskudsoverførselsaftale, der er indgået mellem KBA og GMB, forpligtet til at påtage sig GMB's tab. Der er dog ikke fastsat noget opsigelsesvarsel i aftalen. Fra og med krisemødet i februar 1996 kunne KBA således straks have opsagt aftalen i utide. Hertil kommer, at der opstår et krav på dækning af tabene på tidspunktet for balancens forelægelse. Balancen for regnskabsåret 1996 blev forelagt den 22. april 1997 og dermed entydigt efter fastlæggelsen af omstrukturingsprogrammet som led i den beskæftigelsespagt (Bündnis für Arbeit), der blev undertegnet i februar 1997.

Tyskland går ud fra, at der skal lægges mere vægt på spørgsmålet, hvorfor og i hvilket omfang der er opstået tab for virksomheden, end spørgsmålet om forpligtelsen til at dække tabene. Hvis GMB som oprindeligt planlagt var blevet lukket den 30. juni 1997, hvilket havde medført, at kontrol- og overskudsoverførselsaftalen mellem KBA og GMB var blevet ophævet, havde KBA ikke skullet dække alle de tab, der var opstået i 1996 og 1997, dvs. omkostningerne til de sociale foranstaltninger og lukningen. Hovedparten af omkostningerne er opstået som følge af omstruktureringen og arbejdsstandsningen i forbindelse med produktionsomlægningen. Disse omkostninger overstiger i vidt omfang de omkostninger, der ville være opstået i forbindelse med GMB's planlagte lukning den 30. juni 1997⁽²⁾.

Ved vurderingen af den planlagte støtte på 9,31 mio. DEM til fordel for GMB og proportionaliteten heraf i henseende til de støtteberettigede omkostninger bør der tages hensyn til såvel virksomhedens bidrag af egne midler som Vestberlins specielle situation. På baggrund af beslutningen om at lukke GMB og i betragtning af de betydelige omstrukturingsomkostninger på den ene side, og under hensyntagen til Vestberlins særlige regionale situation og navnlig situationen i fremstillingssektoren på den anden side, antager Tyskland, at KBA's eget bidrag står i et rimeligt forhold til omstrukturingsomkostningerne. Endvidere ville den påtænkte omstrukturingsstøtte ikke være til gavn for KBA selv. Uden tilsagnet om tildeling af omstrukturingsstøtte var GMB blevet lukket den 30. juni 1997. Efter beslutningen om at videreføre GMB's aktiviteter trods virksomhedens omfattende tab påtog KBA sig en betydelig risiko og afholdt omkostninger, som overstiger omstrukturingsstøtten. Ud fra KBA's synspunkt var det ikke nødvendigt at opretholde et lille driftssted i Berlin med en særlig kompetence inden for KBA. Alle driftssteder i KBA-koncernen ville være i stand til at opnå kompetencen til at fremstille de pågældende produkter. Desuden havde de nødvendige udgifter så været væsentligt lavere end omkostningerne ved GMB's omstrukturering.

⁽²⁾ Ifølge balancen for 1997 udgør omkostningerne i forbindelse med den delvise lukning 2,518 mio. DEM og omkostningerne til de sociale foranstaltninger 1,5 mio. DEM.

⁽¹⁾ EFT C 45 af 17.2.1996, s. 5.

Sikkerhedsstillelsen i forbindelse med støtten i form af et ejer-pantebrev på 9,31 mio. DEM er bekræftet. Det notarielt bekræftede dokument er vedlagt Tysklands skrivelse som dokumentation.

Ifølge Tyskland kan den pågældende omstrukturingsstøtte højst påvirke samhandelsvilkårene i minimalt omfang og fordrer formentlig ikke konkurrencen på en måde, der strider mod den fælles interesse. GMB vil være langt den mindste udbyder af rulleophæng. De andre udbydere indgår i internationale og finansstærke koncerner. Stork-Contiweb, hovedkonkurrenten i sektoren for rulleophæng, er via Heidelberger Druckmaschinen AG et datterselskab til RWE. En anden konkurrent, Vits Maschinenbau GmbH, Langenfeld, indgår i Deutsche Babcock AG.

Tildelingen af omstrukturingsstøtte ville gøre det muligt for GMB at agere som en kompetent og konkurrencedygtig udbyder på markedet for rulleophæng, indføringsaggregater og kølevalser. GMB's markedsposition ville intensivere konkurrencen i det pågældende markedssegment, hvor der ikke er overkapacitet. Den anmeldte omstrukturingsstøtte tager sigte på at genoprette GMB's levedygtighed og vil hverken inden for GMB eller KBA resultere i, at der skabes overkapacitet.

4. Vurdering af støtten

Omstrukturingsstøtten til GMB ydes af statsmidler og har til formål at holde en kriseramts virksomhed på markedet. Den kan således have negative konsekvenser for konkurrenter fra andre medlemsstater på markedet for trykkemaskiner. Dette marked har international karakter, og EU-producenter konkurrerer med hinanden om kunder inden for og uden for EU. Således kan statsstøtten fordrer eller true med at fordrer konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Den planlagte statsstøtte er derfor statsstøtte efter EF-traktatens artikel 92, stk. 1, da den giver den begunstigede virksomhed mulighed for at gennemføre en omstrukturering, uden at den selv som alle andre virksomheder, der er underlagt de normale markedsvilkår, fuldt ud må afholde de omkostninger, der opstår i den forbindelse.

Støtteforanstaltningerne er ikke baseret på godkendte eller løbende støtteordninger og skal derfor i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 3, anmeldes individuelt. Tyskland har opfyldt dette anmeldelseskrav.

I EF-traktatens artikel 92, stk. 1, er det principielt fastlagt, at støtte, som har de deri anførte karakteristika, er uforenelig med fællesmarkedet. I EF-traktatens artikel 92, stk. 2 og 3, anføres undtagelsesbetingelserne for, at støtte kan accepteres som forenelig med fællesmarkedet.

De undtagelsesbestemmelser, der er beskrevet i EF-traktatens artikel 92, stk. 2, finder ikke anvendelse i denne forbindelse, da det ikke drejer sig om støtte af social karakter til enkelte forbrugere, støtten ikke har til formål at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer, og der heller ikke er tale

om en støtteforanstaltning for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, som er påvirket af Tysklands deling.

De undtagelsesbestemmelser, der er indeholdt i artikel 92, stk. 3, litra a), finder heller ikke anvendelse, da støtten ikke har til formål at fremme den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse. Heller ikke undtagelsen i artikel 92, stk. 3, litra b), kan påberåbes i denne forbindelse, da støtten ikke tager sigte på at fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fæleseuropæisk interesse eller afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi. Det samme gælder for undtagelsesbestemmelsen i artikel 92, stk. 3, litra d), da der ikke er tale om støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven.

Støtte til omstrukturering kan kun betragtes som forenelig med fællesmarkedet i medfør af undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), dvs. når en sådan støtte bidrager til at fremme udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske områder, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, og såfremt de betingelser, der er fastsat i rammebestemmelserne, er opfyldt. I henhold til disse betingelser skal anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen undersøges på grundlag af de rammebestemmelser, som entydigt danner grundlag for Kommissionens fortolkning af den foreliggende undtagelsesbestemmelse.

Det retsgrundlag, der skal anvendes i det foreliggende tilfælde, er de rammebestemmelser, hvori det er fastsat, på hvilke betingelser omstrukturingsstøtte kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet. Ifølge disse rammebestemmelser skal omstruktureringen være led i en gennemførlig, sammenhængende og omfattende plan for genetablering af virksomhedens rentabilitet på længere sigt inden for et rimeligt tidsrum og på basis af en realistisk vurdering af dens fremtidige driftsvilkår. Omstrukturingsplanen skal bl.a. tage højde for de faktorer, der lå til grund for virksomhedens vanskeligheder, udbud og efterspørgsel på markedet for de pågældende produkter og den forventede udvikling og virksomhedens specifikke stærke og svage sider. Den skal sikre en velordnet overgang til en ny struktur, der skaber sikkerhed for virksomhedens rentabilitet på længere sigt og gør den i stand til at klare sig ved egen hjælp uden behov for yderligere statsstøtte.

Omstrukturering betyder som regel reorganisering og rationalisering af virksomhedens aktiviteter til et mere effektivt niveau, hvilket typisk vil indebære, at virksomheden opgiver urentable eller tabsgivende aktiviteter, en omstrukturering af de aktiviteter, der igen kan gøres konkurrencedygtige, og eventuelt udvikling og omstilling til nye, rentable aktiviteter. Den fysiske omstrukturering ledsages normalt af en finansiel omstrukturering.

Ifølge afsnit 3 i rammebestemmelserne skal Kommissionen undersøge, om omstruktureringen opfylder følgende betingelser. For det første skal den resultere i, at virksomheden inden for et rimeligt tidsrum gøres sund og rentabel på længere sigt. For det andet skal det sikres, at støtten ikke har konkurrencefordrejende virkninger. For det tredje skal støtten stå i et rimeligt forhold til omstrukturingsomkostninger og -fordele. For det fjerde skal omstrukturingsplanen gennemføres fuldstændigt, og for det femte skal der forelægges en detaljeret årlig rapport, på basis af hvilken Kommissionen fører tilsyn med omstrukturingsplanens gennemførelse, udvikling og resultater.

4.1. Genopretning af rentabiliteten på længere sigt

Ved skrivelse af 21. januar 1998 forelagde Tyskland et omstrukturingsprogram, der var udarbejdet af KBA, og på grundlag af hvilket GMB skulle holdes på markedet. Ved skrivelse af 17. marts og 30. april 1998 forelagde Tyskland yderligere dokumentation, som navnlig indeholdt udførlige foreløbige resultatopgørelser og balancerne for regnskabsårene 1996 og 1997. Som led i proceduren forelagde Tyskland de forventede balancer for perioden 1997-2000. Omstrukturingsprogrammet tager udgangspunkt i de omstændigheder, som førte til virksomhedens vanskeligheder, dvs. navnlig dens u hensigtsmæssige størrelse og omkostningsstruktur, dens usunde finansielle stilling og overlappningen af produktionskapaciteter inden for KBA-koncernen med hensyn til det produktsortiment, som GMB og andre af KBA's driftssteder fremstillede. Kommissionen konstaterer først og fremmest, at koncernen er engageret i at gennemføre omstrukturingsprogrammet.

Til omlægning af omkostningsstrukturen måtte GMB som det første nedbringe personaleomkostningerne. Disse udgjorde i 1996 næsten 35 % af omsætningen. I forbindelse med den delvise lukning i midten af 1997 blev der nedlagt 45 arbejdspladser, og arbejdsstyrken blev reduceret fra de oprindeligt 144 medarbejdere til 99. Som det fremgår af omstrukturingsprogrammet, erklærede GMB's medarbejdere sig indforstået med at give afkald på den overenskomstmæssigt aftalte lønstigning på 1,5 % og som led i beskæftigelsespagten at acceptere løntab og afkald på særlige sociale begunstigelser, hvorved der fremkom en varig årlig omkostningsbesparelse på 150 000 DEM. En sammenligning mellem resultatopgørelserne for 1996 og 1997 viser, at nedsættelsen af personaleomkostningerne udgjorde i alt 3,991 mio. DEM eller 33 %. I forhold til 1997 viser de foreløbige regnskaber for 1998 og 1999 en yderligere omkostningsnedsættelse på 1,148 mio. DEM, mens der i år 2000 forventes omtrent det samme omkostningsniveau som i 1997.

Der skal opnås omkostningsnedsættelser på ca. 10 % gennem en optimering af produktionsprocessen og en konstruktiv forenkling også på montage- og konstruktionsområdet. Endvidere forventes renterne og de øvrige omkostninger at blive nedbragt. Samtidig skal der spares yderligere 2 % i forbindelse med materialeindkøb som følge af mere fordelagtige indkøbspriser. Alligevel viser de foreløbige resultatopgørelser for perioden 1997-2000 en stadig stigning i disse udgifter svarende til den forventede stigning i omsætningen. Omstruk-

tureringen skal således i vidt omfang opnås ved hjælp af den allerede gennemførte nedsættelse af personaleomkostningerne og forbedringer af produktionsprocessen.

Endelig drejer det sig i forbindelse med omstruktureringen om at udvikle og hurtigt få markedsført forbedrede og innovative produkter. Disse produkter skal udelukkende fremstilles af GMB, hvorved den nuværende kapacitetsmæssige overlappning inden for KBA-koncernen undgås.

Virksomhedens finansielle sanering finansieres i første række af moderselskabet i form af, at det dækker GMB's tab fra 1996 frem til år 2000, hvor GMB forventes at opnå balance. Fra dette år forventes overskuddet at stige til 520 000 DEM.

Kommissionen har undersøgt de forventede balancer, resultatopgørelse og cash flow-tal, der er forelagt for perioden indtil år 2000, for at kunne vurdere, om omstrukturingsforanstaltningerne vil genoprette GMB's levedygtighed. Kommissionen konstaterer, at beregningerne var detaljerede og henviste til de antagelser, der lå til grund for dem. Gennemførelsen af omstrukturingsplanen nødvendiggjorde et fuldstændigt nyt fabriklayout, som tager sigte på moderne produktionsbetingelser til de tre komponenter. Der forventes yderligere produktivitetsstigninger på grundlag af det gruppearbejde, som er planlagt til at skulle indføres på et senere tidspunkt.

Den afgørende omstrukturingsforanstaltning er efter Kommissionens opfattelse, at GMB koncentrerer om fremstillingen af kun tre maskinkomponenter, dvs. rulleophæng, kølvalser og indføringsaggregater, og navnlig at der indføres ændrede, konkurrencedygtige rulleophæng til rulleoffset- og rotationsdybtrykmaskiner, som udvikles hos KBA. Kommissionen tager til efterretning, at tabsgivende produkter opgives. Moderselskabets afsætning af de forbedrede komponenter, sammen med nedsættelsen af produktionskapaciteterne til disse dele i andre af KBA's driftssteder, og monteringen af disse dele i KBA's trykkemaskiner sikrer GMB's afsætningsmuligheder.

Ifølge Tyskland kan de innovative produkter kun markedsføres hurtigt ved hjælp af den udviklings- og konstruktionskapacitet, som KBA råder over i Würzburg.

I 1998 forventer GMB en stigning i omsætningen på 30,9 %, i 1999 på 15,8 % og i år 2000 på 4,7 %. Kommissionen bemærker, at den betydelige stigning i omsætningen, der opnås i 1998 i forhold til 1997, kan forklares ved de tab, der opstod i 1997 i forbindelse med den delvise lukning af fabrikken med henblik på at omlægge produktionsprocessen.

Kommissionen anser disse antagelser for at være optimistiske, men alligevel gennemførlige. Den fastslår endvidere, at KBA med hensyn til KBA's og GMB's aktivitetsområder har forelagt en detaljeret geografisk opdeling af omsætningerne for 1997, 1998, 1999 og 2000. Kommissionen tager desuden til efterretning, at inden for KBA-koncernen vil GMB's andel i forbindelse med de videreudviklede rulleophæng stige støt fra 61 % i 1997 til 90 % i år 2000, hvilket vil afspejle sig i, at omsætningen vil stige fra 85 mio. DEM i 1997 til 140 mio. DEM i år 2000.

GMB's balance for 1997 såvel som de forventede balancer indtil år 2000 viser fortsat en positiv egenkapital på 6 mio. DEM. Moderselskabet var som følge af kontrol- og overskudsoverførselsaftalen mellem KBA og GMB dog forpligtet til at påtage sig GMB's tab, hvilket medførte den fortsat positive egenkapital.

Bortset fra omkostningerne til udvikling og forbedring af GMB's produkter og til tilvejebringelsen af de nødvendige produktionsanlæg til disse dele i Berlin og bortset fra de øvrige omstrukturingsomkostninger regner GMB hverken i omstrukturingsprogrammet eller i beregningerne indtil år 2000 med større investeringer. GMB skulle derfor være i stand til at opnå en sund finansiel stilling i år 2000.

Af nedenstående tabeller fremgår de vigtigste aspekter af den analyse, som Kommissionen har foretaget:

(1 000 DEM eller 1 000 EUR)

Resultatopgørelse	1997 ⁽¹⁾		1998		1999		2000	
	DEM	EUR	DEM	EUR	DEM	EUR	DEM	EUR
Omsætning	22 691	11 602	29 700	15 185	34 400	17 588	36 000	18 407
Personaleomkostninger	7 968	4 074	6 820	3 487	6 820	3 487	7 400	3 784
Driftsresultat	- 2 744	- 1 403	- 1 383	- 707	- 76	39	620	317
Overskud/underskud	- 2 839	- 1 452	- 1 484	- 759	- 176	90	520	266

(¹) Afsluttet pr. 31. december 1997.

(1 000 DEM eller 1 000 EUR)

Balance	1997 ⁽¹⁾		1998		1999		2000	
	DEM	EUR	DEM	EUR	DEM	EUR	DEM	EUR
Egenkapital	6 000	3 068	6 000	3 068	6 000	3 068	6 000	3 068
Gæld	7 382	3 774	7 400	3 784	7 000	3 579	6 500	3 323
Balancesum	16 464	8 418	16 500	8 436	16 000	8 181	15 500	7 925

(¹) Afsluttet pr. 31. december 1997.

Efter Kommissionens opfattelse dokumenterer beregningerne, at GMB har gode muligheder for at blive rentabel på længere sigt og vil være i stand til at klare sig selv uden yderligere statsstøtte.

4.2. Forhindring af konkurrencefordrejende virkninger i forbindelse med tildeling af støtte

Kommissionen har undersøgt, om der blev truffet foranstaltninger for at opveje eventuelle skadelige virkninger af omstrukturingsstøtten på konkurrenterne, og om støtten kan betragtes som forenelig i henhold til undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c). Indledningsvis kan det i denne forbindelse konstateres, at GMB har hjemsted i Berlin-Spandau (Vest), et regionalt støtteområde efter artikel 92, stk. 3.

Omstrukturingsstøtten i form af et tilskud fra myndighederne i Berlin kan virke konkurrencefordrejende, da GMB fortsat er på markedet.

Kommissionen har set nærmere på de disponible markedsdata og den markedsrapport, som Tyskland har forelagt, for at

kunne vurdere, om der er strukturel overkapacitet på det relevante marked.

Markedet for trykkemaskiner er tæt forbundet med forlagsbranchen og den grafiske industri. Dette område var indtil slutningen af 1980'erne inde i en vækstperiode, nåede så sit mætningspunkt og har siden begyndelsen af 1990'erne oplevet en stadig nedgang i produktionen. Også de traditionelle former for mangfoldiggørelse bevæger sig på et mættet marked med beskedent vækstpoteentiale. I betragtning af, at det er nødvendigt at tilpasse sig udviklingen inden for informations- og telekommunikationsteknologien, som udgør en trussel for perspektiverne inden for den papirbaserede grafiske industri, befinder sektoren sig i en kontinuerlig omstrukturingsproces. Udtrykt i løbende priser steg det synlige forbrug og produktionen i Fællesskabet i perioden 1985-1994 med 67-68 %. I 1992 faldt væksten i forbruget på verdensplan med ca. 1 % og i 1993 med 2,7 %, mens der i 1994 dog igen kunne registreres en stigning på 2 %. Inden for produktionen var der en tilsvarende udvikling, idet den opsvingsfase, der kunne konstateres i 1994, sluttede i 1995, og produktionstillene siden da har stagneret (¹).

(¹) Panorama of European Industry. Europa-Kommissionen, bind 2, 1997.

Ifølge de tyske myndigheder faldt efterspørgslen på det tyske marked for trykkemaskiner i perioden 1993-1995. I denne periode faldt de tre vigtigste producenters omsætning med 13 %, hvilket resulterede i prisnedsættelser og betydelige tab af arbejdspladser (9,3 %) som følge af 2 500 afskedigelser. Nyere tal viser dog, at produktionen i branchen igen steg med 4,9 % i 1996 i forhold til 1995 og i 1997 kunne føje 11,2 % til i forhold til 1996. I 1996 nåede kapacitetsudnyttelsen i sektoren op på 89,1 % og lå i juni 1997 på 89,4 % (*).

I sin markedsprognose for perioden 1998-2000 går KBA ud fra, at der i de pågældende segmenter af verdensmarkedet vil være en kontinuerlig produktionsstigning. I øvrigt anfører Tyskland, at der ikke er overkapacitet på dette marked.

Ifølge punkt 3.2 (ii) i rammebestemmelserne skal omstrukturierungsplanen yde et i forhold til den modtagne støtte rimeligt bidrag til omstruktureringen af branchen på dette marked gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapaciteten. En nedskæring eller nedlukning er definitiv, når de berørte produktionsanlæg skrottes, sættes permanent ude af stand til at producere i det hidtidige omfang eller permanent omdannes til anden brug.

Kommissionen konstaterer, at omstrukturierungsprogrammet for GBM først og fremmest tager sigte på en ny og mere effektiv organisation af produktionsprocessen samt en ændring af produktsortimentet. Fremstillingen og montagen af komponenter i de nuværende produkter bliver enten indskrænket eller, såfremt de var tabsgivende, indstillet. De dele, som GMB har indstillet produktionen af, bliver i stigende grad produceret på moderselskabets produktionssteder i Würzburg og Frankenthal for at øge udnyttelsesgraden dér.

Kommissionen konstaterer endvidere, at GMB kun vil koncentrere sig om fremstillingen af tre maskinkomponenter, som monteres i KBA-trykkemaskiner og således i vidt omfang erstatter produkter, som hidtil er blevet købt hos producenter uden for koncernen. Konkurrencesituationen over for disse producenter bibeholdes dog. De nævnte maskindele anvendes i rulleoffset- og rotationsdybtrykmaskiner og udgør i alt mindre end 10 % af en trykkemaskines samlede værdi. Efter KBA's skøn udgjorde dens andel af verdensmarkedet inden for disse trykkemaskinsegmenter henholdsvis 9 % og 20 % i 1997.

Kommissionen tager til efterretning, at der ikke er overkapacitet på det relevante marked. Kommissionen konstaterer endvidere, at GMB har indstillet visse aktiviteter og begrænset sit produktsortiment. I øvrigt stiger de forventede omsætninger i forbindelse med de forbedrede produkter i samme tempo som afsætningsperspektiverne på verdensmarkedet. Kommissionen tager desuden i betragtning, at GMB er den mindste udbyder af rulleophæng, og at andre udbydere indgår i internationale og finansstærke koncerner. I overensstemmelse med punkt 3.2 (ii)

i rammebestemmelserne kræver Kommissionen normalt ikke kapacitetsnedskæring til gengæld for støtten, hvis der ikke er strukturel overkapacitet på det relevante marked i Fællesskabet, hvor støttemodtageren udøver sin virksomhed.

Da der således ikke er dokumentation for overkapacitet, da GMB's markedsandele er relativt begrænsede og fremstillingen af disse produkter omfordeles inden for KBA-koncernen og produktionskapaciteten derfor ikke øges, ser Kommissionen ingen grund til at træffe foranstaltninger, der skal opveje eventuelle skadelige virkninger af støtten på konkurrenterne.

4.3. Støtte i forhold til omstrukturingsomkostninger og -fordele

Kommissionen har undersøgt, om støtten er begrænset til det minimum, der er nødvendigt til virksomhedens omstrukturering.

Kommissionen tager i betragtning, at omstrukturingsstøtten på 9,31 mio. DEM blev ledsaget af betydelige beløb fra KBA på i alt 12,25 mio. DEM til afskrivning af de driftsbetingede tab, som GMB har haft siden 1996 og fortsat vil have frem til år 2000, hvor GMB forventes at opnå balance.

Indledningsvis sammenfattede Kommissionen KBA's bidrag af egne midler til omstrukturierungsprogrammet på følgende måde: [...] (*).

Med hensyn til de egne midler, som KBA har indskudt som virksomhedens bidrag til omstrukturierungsprogrammet, konstaterer Kommissionen, at tabene i 1996 og 1997 samt omkostningerne i forbindelse med den delvise lukning i midten af 1997 på 9,091 mio. DEM var opstået inden den 21. januar 1998, dvs. datoen for anmeldelsen af omstrukturierungsstøtten.

Endvidere påpeger Kommissionen, at KBA som følge af kontrol- og overskudsoverførselsaftalen mellem KBA og GMB er forpligtet til at dække GMB's tab. Kommissionen fastslår imidlertid også, at KBA kunne have opsagt den nævnte aftale efter krisemødet i februar 1996, da den ikke indeholder noget opsigelsesvarsel. Kommissionen tager desuden til efterretning, at KBA i november 1996 foreslog, at GMB blev lukket den 30. juni 1997, i hvilket tilfælde aftalen ville være blevet ophævet inden lukningen, og GMB ikke havde haft krav på dækning af de driftsbetingede tab fra 1996 og 1997 eller omkostningerne i forbindelse med lukningen.

Derudover har Kommissionen taget den beskæftigelsespagt til efterretning, der blev undertegnet i februar 1997 på grundlag af omstrukturierungsprogrammet. Endelig har Kommissionen taget i betragtning, at de omkostninger, der senest er opstået i 1997, skyldes omstruktureringen og den midlertidige arbejdsstandsning som følge af omlægningen af produktionsprocessen og produktsortimentet.

(*) VDMA (Verband Deutscher Maschinen- und Anlagenbau e.V.), 9.7.1998.

(*) Visse dele af teksten er af fortrolig karakter og offentliggøres derfor ikke. De er omgivet af en firkantet parentes og forsynet med en asterisk.

I betragtning af, at KBA rent faktisk ikke var forpligtet til at dække de driftsbetingede tab, der var opstået i 1996 (!) og 1997, og under hensyntagen til, at omstrukturingsomkostningerne overstiger de udgifter, der ville være opstået i forbindelse med den planlagte lukning af GMB, når Kommissionen frem til den slutning, at KBA har ydet et bidrag på 12,25 mio. DEM til GMB's omstrukturering.

De samlede bidrag til omstruktureringen fremgår af følgende tabel:

Omstrukturingsbidrag	1 000 DEM	1 000 EUR	(%)
1. Tilskud fra delstaten Berlin = statsstøtte i alt	9 310	4 760	40,6
2. Samlet bidrag fra KBA	12 250	6 260	53,4
3. Bidrag fra GMB/KBA	1 370		6,0
I alt 1 + 2 + 3	22 930	11 720	100

Derudover sammenlignede Kommissionen virksomhedens bidrag af egne midler med de anslåede omstrukturingsomkostninger, hvilket giver følgende billede:

(1 000 DEM)

Anslåede omkostninger	Würzburg	Berlin	I alt
[..] *	[..] *	[..] *	[..] *
I alt (1 + 2)	4 875	18 055	22 930

Kommissionen konstaterer, at de samlede omkostninger ved virksomhedens omstrukturering udgør 22,93 mio. DEM (11,72 mio. EUR), hvoraf 12,25 mio. DEM blev anvendt til de driftsbetingede tab og udgifter til socialplanen og værdireguleringer, som blev dækket af KBA, mens 10,68 mio. DEM gik til indførelsen af forbedrede produkter og omlægningen af produktionsprocessen. Kommissionen noterer sig endvidere de midler, der blev anvendt i både Berlin og Würzburg til udvikling af nye produkter samt til den analytiske forbedring af eksisterende produkter. Endelig konstaterer Kommissionen, at moderselskabet vil sælge den knowhow, der er opstået og udviklet i Würzburg i forbindelse med de innovative produkter, der udelukkende skal produceres i Berlin, til GMB. I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at hverken definitionen af anvendt forskning og udvikling eller industriel grundforskning som omhandlet i bilag I i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til forskning og udvikling kan finde anvendelse på de arbejder, der gennemføres i Würzburg.

Kommissionen bemærker endvidere den detaljerede omkostningsfordeling for de arbejder, der gennemføres i Würzburg, samt den udførlige tekniske beskrivelse af disse aktiviteter og dataene i denne forbindelse, som er vedføjet Tysklands bemærkninger. Kommissionen konstaterer desuden, at udgifterne til udviklingen af de nye produkter — som det er sædvanligt inden for maskinsektorens produktive område — fordeles over en levetid på syv år, hvilket medfører en årlig belastning på 868 000 DEM og målt i forhold til den forventede omsætning på 36 mio. DEM i år 2000 svarer til en årlig andel på 2,4 %. Kommissionen tager i betragtning, at Tyskland har givet tilsagn om, at moderselskabets arbejder, som i alt udgør 15 000 mandtimer til en sats på 175 DEM (2,625 mio. DEM) til udvikling og yderligere 500 DEM til produktion af prototypen af rulleophæng (rulleoffsetmaskiner) samt 10 000 mandtimer til en sats på 175 DEM (1,75 mio. DEM) til bearbejdning og standardisering af rulleophæng (rotationsdybtrykmaskiner), udelukkende kommer GMB til gode.

Tyskland har ikke forelagt en nøjagtig tidsplan, hvoraf det fremgår, om udviklingsomkostningerne er opstået efter anmeldelsen af omstrukturingsstøtten. Kommissionen har imidlertid taget til efterretning, at det forbedrede rulleophæng (af type »Pastomat RC«) er blevet seriefremstillet af GMB siden slutningen af 1997, hvilket medvirkede til, at omstrukturingsprogrammet opnåede sin første kommercielle succes. Heraf følger, at en betydelig del af udviklingsudgifterne allerede blev anvendt inden januar 1998.

Hertil kommer, at ca. 80 % af omkostningerne til udvikling af de nye produkter er opstået i udviklings- og konstruktionsafdelingerne hos moderselskabet i Würzburg (og ifølge skrivelsen af 25. september 1998 også i Frankenthal). Det kan i denne forbindelse konstateres, at hverken Würzburg eller Frankenthal befinder sig i støtteberettigede områder som omhandlet i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c). Kommissionen tager til efterretning, at GMB's kapacitet ikke havde gjort det muligt på kort sigt at udvikle de nødvendige konkurrencedygtige og innovative produkter, og at GMB derfor måtte anvende KBA's kapacitet.

(!) Balancen for 1996 blev som sædvanlig forelagt i april (1997), dvs. efter af beskæftigelsespagten var blevet indgået i februar 1997 på grundlag af omstrukturingsprogrammet.

Kommissionen er dog af den opfattelse, at moderselskabet under alle omstændigheder var interesseret i, at der blev udviklet forbedrede komponenter til montering i dets trykkemaskiner. Det kan derfor lægges til grund, at de udviklingsomkostninger på 4,875 mio. DEM, der er opstået i Würzburg/Frankenthal, og som for en stor dels vedkommende blev anvendt inden anmeldelsen, er til gavn for KBA-koncernen, selv om de nyudviklede produkter fremstilles af GMB, som derved opnår sit eget kompetenceområde inden for KBA-koncernen. Endelig gør Kommissionen gældende, at den pris, som GMB skal betale for den nødvendige knowhow i forbindelse med disse produkter, og som ifølge Tyskland blev »beregnet på en sådan måde, at den dækker alle omkostninger i forbindelse med udvikling og konstruktion«, i en vis grad dækker KBA's udviklingsomkostninger.

Nedenstående tabel indeholder de støtteberettigede samlede omkostninger og omfanget af virksomhedens bidrag af egne midler, idet de omkostninger, der er støtteberettigede som omstrukturingsstøtte, sammenholdes med omfanget af statsstøtte:

Omkostninger/bidrag	Foranstaltning	i 1 000 DEM	bidrag (%)
1. Omkostninger	Omstrukturingsomkostninger i Berlin	5 805	32
	Dækning af tab, omkostninger i forbindelse med den delvise lukning, værdiregulering som følge af lagerbeholdningssanering	12 250	68
Støtteberettigede omkostninger i alt		18 055	100
2. Bidrag	KBA	12 250	
	GMB/KBA	1 370	
Egne midler i alt		13 620	75}
3. Statsstøtte		9 310	52}
Udviklingsomkostninger, der skal fratrækkes statsstøtten		4 875	27
Beløg, der er støtteberettiget som statsstøtte		4 435	25

På grundlag af disse beregninger ville GMB tilsyneladende modtage et beløb på 22,93 mio. DEM, heraf egne midler på 13,62 mio. DEM og statsmidler på 9,31 mio. DEM. For at begrænse bidragene til det, der er absolut nødvendigt til at omstrukturere virksomheden, bør den planlagte statsstøtte på 9,31 mio. DEM nedsættes med udviklingsomkostningerne på 4,875 mio. DEM, dvs. med det beløb, hvormed de støtteberettigede omstrukturingsomkostninger på 18,055 mio. DEM overskrides. GMB's levedygtighed vil ikke blive påvirket af denne nedsættelse, når man tager i betragtning, at omkostningerne for en stor dels vedkommende allerede er opstået, og at KBA, dvs. en virksomhed, der ikke er kriseram, i hovedsagen får gavn af de aktiviteter, der er gennemført på dens produktionssted. For så vidt indeholder denne foranstaltning intet yderligere tilskyndelselement, da de førnævnte omkostninger er uafhængige af omstrukturen af GMB og foranstaltningen tager sigte på at omstrukturere KBA-koncernen.

Kommissionen anser således kun beløbet på 4,435 mio. DEM som det strengt nødvendige minimum, også i forhold til de støtteberettigede omstrukturingsomkostninger på 18,055 mio. DEM og til bidraget i form af egne midler på 13,62 mio. DEM.

4.4. Fuldstændig gennemførelse af omstrukturingsplanen og overholdelse af betingelserne

Ifølge punkt 3.2 (iv) i rammebestemmelserne skal virksomheden gennemføre den omstrukturingsplan, Kommissionen har fået forelagt, fuldstændigt og opfylde alle de betingelser, der er stillet i Kommissionens beslutning.

Kommissionen konstaterer, at omstrukturingsstøtten ydes for en periode på tre år (1998-2000), og at udbetalingerne fordeles over denne periode. Kommissionen konstaterer endvidere, at det planlagte tilskud skal tilbagebetales i tilfælde af, at omstrukturingsforanstaltningerne ikke gennemføres fuldstændigt. Kommissionen har desuden taget til efterretning, at GMB ifølge det notarielt bekræftede dokument med journalnummer 568/1997 af 13. november 1997 er bundet af et ejerpantebrev på 9,31 mio. DEM.

4.5. Tilsyn og årlige rapporter

Kommissionen har taget til efterretning, at Tyskland vil forelægge årlige rapporter.

5. Konklusioner

Tyskland anmeldte den pågældende statsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 3, og opfyldte dermed sin forpligtelse til, såfremt der ikke foreligger en godkendt støtteordning, at anmelde hvert enkelt tilfælde individuelt. Kommissionen konstaterer endvidere, at GMB, en kriseramet virksomhed, hermed for første gang har anmodet om omstrukturingsstøtte.

Kommissionen tager i betragtning, at den påtænkte statsstøtte i form af et tilskud til dels opfylder de betingelser, der er fastsat i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til kriseramte virksomheder, dvs. navnlig da omstrukturingsstøtten inden for et rimeligt tidsrum genopretter virksomhedens rentabilitet på længere sigt, og konkurrencefordrejende virkninger forhindres. Støtten overskrider dog det minimum, der er strengt nødvendigt for at omstrukturere virksomheden, for så vidt som det planlagte tilskud overstiger de støtteberettigede omkostninger med 4,875 mio. DEM. Kommissionen er af den opfattelse, at betingelserne i punkt 3.2 (iii) i rammebestemmelserne kun opfyldes i forbindelse med et tilskud på 4,435 mio. DEM i stedet for 9,31 mio. DEM.

Kommissionen er nået frem til den slutning, at statsstøtteforanstaltningerne bidrager til at fremme udviklingen af visse erhvervsgrøner eller økonomiske regioner og ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles

interesse. Støtten er således forenelig med fællesmarkedet i det nævnte omfang.

Tyskland er således berettiget til at stille støtte på 4,435 mio. DEM (2,268 mio. EUR) til rådighed for GMB —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Af den statsstøtte, som Tyskland påtænker at yde Graphischer Maschinenbau GmbH, Berlin, i form af et tilskud på 9,31 mio. DEM, er kun de 4,435 mio. DEM forenelige med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c).

Det planlagte støttebeløb, der overstiger 4,435 mio. DEM, må ikke ydes.

Artikel 2

Tyskland forelægger hvert år Kommissionen detaljerede rapporter som dokumentation for, at omstrukturingsprogrammet gennemføres korrekt.

Artikel 3

Tyskland underretter inden for to måneder fra offentliggørelsen af denne beslutning Kommissionen om de foranstaltninger, der er truffet for at efterkomme den.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 3. februar 1999.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen